

Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia
MUUSIKAUURINGUTE KEVADKONVERENTS
DISKUSSIOONID JA DIALOGID

ABSTRAKTID

I

Alo Mattiiseni “Viie isamaalise laulu” seostest samanimeliste koorilauludega 19. sajandist

Johanna Helene Martinson

Töö peamine eesmärk oli leida seoseid Alo Mattiiseni “Viie isamaalise laulu” ning vastavatele lauludele ainest andnud 19. sajandi koorilaulude vahel. Mattiiseni lauludele vastavad järgmised koorilaulud:

“Kaunimad laulud” – Friedrich August Saebelman “Kaunimad laulud”

“Mingem üles mägedele” – Karl August Hermann “Ilus oled, isamaa”

“Sind surmani” – Aleksander Kunileid “Sind surmani”

“Isamaa ilu hoieldes” – Karl August Hermann “Isamaa mälestus”

“Eestlane olen ja eestlaseks jään” – Johannes Kappel “Eestlane olen, ja eestlaseks jään”

Esmalt analüüsisin nii algupäraseid koorilaule kui ka Mattiiseni laule. Koorilauludele tegin põhjaliku harmoonia- ja vormianalüüsi. Mattiiseni

lauludel analüüsisin samuti nii harmooniat kui ka vormi, kuid arvestades seda, et tegu on levimuusikaga, kus reeglid on vabamad, on ka analüüs veidi üldisem. Võrdlesin oma analüüsi alusel teoste vormi ning materjali kasutust, sh sõnu.

Lõppjärelendusena võib välja tuua, et Mattiiseni laulude vorm on võrreldes 19. sajandi lauludega vähem klassikaline ning moodustub poplaulule omastest vormilistest elementidest. Siiski on mõlemal juhul võimalik määrata vormilist arhetüüpi ning peamiselt on tegemist salmilauludega. Veel saan öelda, et Mattiisen teisendab oma lauldes materjali vormilist tähendust: annab neile uue vormilise konteksti. Sarnasused algupäraste ning uusversioonide vahel on erinevad: mõnes laulus peitub see vaid sõnade fraasis, mõne puhul on Mattiisen kasutanud lausa “tsitaatlõiku” vastavast koorilaulust ning esineb ka juhte, kus mõlemal laulul on väga sarnane peateema. Siiski jääb mulje, et laulude omavaheline vormiline sarnasus on pigem juhuslik, kui taotluslik, ning harmoonilised sarnasused tulevad peamiselt nt lõpukadentsidest, mis on klassikalise harmoonia reegleid järgides igati loomulik.

Johanna Helene Martinson on Vanalinna Hariduskolleegiumi muusikaharu abiturient muusikateaduse erialal, ning keskendub oma õpingutes peamiselt muusikateooriale.

Poliitiline sekkumine Eesti 1969. aasta üldlaulupeo korraldamisse ja repertuaari

Mia Kukk

Ettekandes "Poliitiline sekkumine 1969. aasta juubelilaulupeo korraldamisse ja repertuaari" antakse ülevaade 1969. aasta üldlaulupeost, millega tähistati sajandi möödumist esimesest eestlaste laulupeost. Arvestades, et laulupidu toimus nõukogude okupatsiooni tingimustes, on eesmärgiks välja selgitada, kas ja kuidas mõjutas võim peo ettevalmistust ja läbiviimist. Uurimuse tulemusena selgus, et võimuorganite jaoks seisnes põhiprobleem laulude tekstides: kokku muutis tsensuur viie laulu sõnu. Ideoloogilistel ja pingestunud välispoliitilistel põhjustel keelati ka laulupeost valminud dokfilmi "Leelo" näitamine, osaleda ei lubatud tšehhi lastekooril ja vahetult pärast pidu vallandati ametist laulupeokomisjoni esimees Arnold Green.

Mia Kukk tuleb Vanalinna Hariduskolleegiumi muusikaharu 10. klassist ning alustas muusikateaduse õppimist Anu Kõlari juures eelmisel sügisel. Oma esimese tööga on ta tutvunud peamiselt muusikaajaloo haruga ning süvenenud Eesti muusikakultuuri nõukogude perioodi. Mia loodab mõne järgmise töö kirjutada muusikapsühholoogia ja etnomusikoloogia teemal ning leida veel intrigeerivaid küsimusi, mis viiks uute uurimusteni.

Rahvalaulu “Meil aiaäärne tänavas” päritolu ja selle kasutamine kunstmuusikas C. Kreegi ja K. Türnpu näidatel

Hannah Grete Verbeek

Selle uurimustöö tegemiseks sain tõeke käesoleva õppeaasta pärimusmuusika kursusest. Aine raames oli kohustuslikuks ülesandeks teha ühe vabalt valitud rahvaviisi seade mingile väiksemale vokaal- või instrumentaalkoosseisule. Mulle kui muusikateooria eriala õpilasele pakkus enam huvi analüüsida, kuidas üht tuntud eesti rahvaviisi on seadnud oma loomingus mõni eesti helilooja. Valik langes populaarsele rahvalaulule “Meil aiaäärne tänavas”, mida on oma seade lähteallikana kasutanud juba esimene asjaarmastajast helilooja Aleksander Saebelmann-Kunileid. Hilisemate heliloojate hulk, keda laul on inspireerinud tegema oma koori- või ansambelseadeid, on tähelepanuvääriv. Ka mitmete instrumentaalteoste temaatikas on sel olnud määrav roll.

Ehkki laul “Meil aiaäärne tänavas” on saanud justkui üheks eestluse sümboliks, on selle meloodia päritoluga seoses kerkinud üles küsimus, kas tegemist on ikka eesti rahvaviisiga. Huvipakkuv on ka laulu teksti saamislugu. Kust need pärinevad? Neile küsimustele püüan oma ettekandes valgust heita.

Lisaks analüüsin ja võrdlen Konstantin Türnpu ja Cyrillus Kreegi koorilaule “Meil aiaäärne tänavas”, et tuua esile nende teoste stiililised erinevused.

Hannah Grete Verbeek on MuBa muusikateooria II kursuse ja EMTA interpretatsioonipedagoogika II kursuse õpilane.

Kitarrikeele ülemtoonide muutuse uurimine peale flažoleti mängimist

Matthias Loona

Kitarrikeele ülemtoonide muutuse uurimine peale flažoleti mängimist

Minu uurimustöö teema oli kitarrikeele ülemtoonide muutuse uurimine peale flažoleti mängimist. Teema valik tuleneb isiklikust huvist füüsika ning muusika, spetsiifiliselt kitarrimängu vastu ning kahe teema haakumine võimaldas põhjalikumalt uurida levinud mängutehnikat, mida varasemalt polnud eraldi uuritud. Teema on aktuaalne muusika loomisel peamiselt kahel viisil – ühelt küljelt on see teadmine kasulik muusikutele, kes soovivad välja võluda nüansirohkemaid helisid oma pillist, ning teiselt küljelt on see kasulik teadmine süntesaatori- ning virtuaalinstrumentide arendajatele, kes soovivad luua arenenumaid lahendusi. Uurimistöö eesmärgiks oli teooriale toetudes leida seos katseandmetest, mida saaks rakendada praktikas. Hüpoteesiks oli, et ülemtoonide summutustase sõltub laineamplituudist positsioonist, kus mängiti flažoletti.

Hüpooteetiliselt peaks kõlama jääma need ülemtoonid, mille sõlmed asuvad flažoleti mängimise positsiooni lähistel. Uurimistöö viidi läbi kasutades elektrikitarril, helikaablil, helikaarti, arvutit ning helialalüüsiprogrammi. Uurimismetoodika oli järgmine: Katse heli salvestatakse kitarril helialalüüsiprogrammi kasutades arvutit ning helikaarti. Kitarril tõmmatakse lahtist keelt ning lastakse sellel paar sekundit heliseda. Kitarril mängitakse flažoletti valitud positsioonis. Tekkinud helil lastakse paar sekundit kõlada ning kitarrikeel summutatakse. Katset korratakse kolm korda. Valitakse järgmine positsioon flažoleti mängimiseks ning

eelkirjeldatud protsessi korratakse samuti kolm korda iga valitud positsiooni kohta. Kui katse on lõpuni viidud, lõpetatakse heli salvestamine, andmed analüüsitakse ning tehakse järeldused. Andmete analüüsist saadud tulemused kinnitasid hüpoteesi ning sellest sai järeldada seose flažoleti mängimispositsiooni ning kõlama jäävate ülemtoonide vahel. Järgnev võrrand näitab leitud seost, kus muutuja L on keelepikkus, x flažoleti mängimispositsioon keele otsast, i täisarvuline kordaja ning n ülemtooni aste, mis jääb kõlama. Edasiseks uurimiseks saab parandada katsemeetodit ning sealt eemaldada inimfaktor. Samuti saab teha vähem eeldusi (näiteks, et keele tõmbamisel tekkinud seisulaine ei ole puhas siinuslaine) ning saab uurida rohkem muutujaid. Täpsema katsetusmeetodi ning puhtama andmekogumise abil on võimalik tuletada veelgi täpsem võrdelisus.

Matthias Loona on lõpetamas Tartus Miina Härma Gümnaasiumis IB Diploma programmi. Muusikal on olnud tema elule väga suur mõju, kuna on olnud kogu oma elu sellega ühel või teisel viisil seotud ning seetõttu pakub talle kõik muusikaga seonduv huvi. Kuna muusika on süvitsi seotud ka füüsikaga, on Matthiase jaoks äärmiselt huvitav leida nende kahe ala vahel erinevaid seoseid.

II

Muusikahariduse perspektiividest Eesti koolides

Kadi Kaja

Muutuvale maailmale vastav haridusnõudlus tingib muudatused ka hariduse sisu osas. Oluliseks jääb siiski selle vastavus konkreetsele ühiskonnale selle kultuurilises, sotsiaalses ja poliitilises süsteemis, mille kaudu on võimalik jõuda vajalike eesmärkide saavutamiseni. Eestis alustati 2020/2021 õppeaastal uue riikliku õppekava väljatöötamisega ning nii õppesisu kui ka selle korraldamine lasteaiast gümnaasiumi lõpuni muutusid tõsisteks teemadeks. Põhiliseks diskussiooniks sai proportsioon kohustuslike ja valikainete vahel, eriti aga gümnaasiumi astmes. Muusika ja teised kunstained on alati pidanud tõestama oma olulisust riiklikus õppekavas ja hiljutine koroonapandeemia ning sõjalised konfliktid on seda tendentsi veelgi süvendanud. Uuringu eesmärk on kaardistada erinevate sihtrühmade ootused muusikahariduse tulevikule, millega luuakse alus muusikakultuuri järjepidevuse arengule ühiskonnas. Tegemist on kvalitatiivse uurimusega, kus andmete analüüsimisel kasutati kontentanalüüsi. Uurimuse valimi moodustasid kaks sihtrühma. Esimese valimigrupi moodustasid gümnaasiumi astme õpilased kahest erinevast Eesti koolist (n=203), kes kirjutasid arutlevad esseed teemad ning teine sihtrühm koosnes üle-Eestiliste kultuuriorganisatsioonide esindajatest (n=10), kellega viidi läbi poolstruktureeritud süvaintervjuud.

Uurimistulemusi on võimalik kasutada edasises õppekava arenduses ning muusikaõpetajate koolitamise korraldamisel.

Kadi Kaja on üldhariduskooli põhikooli vanuseastme muusikaõpetaja ja Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia doktorant.

Viiuldajate ja violamängijate esinemisärevus ja füüsilised traumad

Janika Mesi

Viiuldajate ja violamängijate esinemisärevus ja füüsilised trauma

Käesolev magistritöö käsitleb viiuldajate ja violamängijate esinemisärevust ja füüsilisi traumasid. Mõlemad seisundid on levinud muusikute seas ja võivad osutada isegi nii probleemseks, et oma kutsumusest loobutakse. Esinemisärevuse kohta leidub palju rahvusvahelist teaduskirjandust, kuid spetsiifiliselt muusikute probleeme käsitlevat eestikeelset materjali napib. Töö eesmärgiks on kaardistada EMTA viiuli ja viola eriala üliõpilaste olukorda seoses esinemisärevuse ja füüsiliste traumadega. Samuti on soovitakse leida, milliseid toimetulekumeetodeid tudengid on kasutanud. Uurimistöö käigus viidi EMTA viiuli- ja violaeriala tudengite seas läbi küsitlusuuring (n=13, 30,2% koguvalimist), mis koosnes avatud ja suletud küsimustest järgmistel teemadel: esinemisärevus (sealhulgas selle füüsilised sümptomid), positiivsed esinemiskogemused, meetodeid esinemisärevusega toimetulekuks, füüsilised traumad, lahendused füüsiliste traumade jaoks,

tulevikku suunatud küsimused ja vabatahtlikud lisaküsimused. Kõikidel osalejatel oli rohkemal või vähemal määral olnud kogemusi ja probleeme üleliigse esinemisärevusega ja nad igatsevad esinemistega teistsugust kogemust, kuna kõik vastanutest märkisid ära, et sooviksid tunda esinemiste suhtes vähem hirmu ja rohkem rõõmu. Samuti oli peaaegu kõik vastanutest kogenud instrumendimänguga seotud füüsilisi traumasid. Seega on mõlemad teemad EMTA viiuli- ja viola eriala tudengite seas aktuaalsed ja võivad esineda samaaegselt. Uuringus osalejate vastustest selgusid meetmed, mis on tudengitel aidanud tulla toime esinemisärevuse ja füüsiliste traumadega, näiteks eakaaslaste muusikutega probleemide jagamine, Alexanderi tehnika, teadlik hingamine, psühholoogiga nendel teemadel vestlemine ja muud praktikad. Lisaks sellele selgus, et üliõpilased ootaksid ka õppeasutuste poolset tuge ja abi nendes valdkondades – esinemisärevusest ja füüsilistest traumadest rääkimine, ja nende teemade käsitlemine õppetöö osana võiks olla normaliseeritud. Regulaarselt võiks tegeleda probleemide ennetamisega ja lahenduste otsimisega. Tõenäoliselt on esinemisärevus ja füüsilised traumad levinud ka teiste erialade tudengite seas, seetõttu oleks kasulik, kui ülikoolid monitooriksid neid probleeme süstemaatiliselt.

Janika Mesi on lõpetanud Tallinna Muusikakeskkooli viiuli erialal. Peale seda asus ta õppima EMTAsse muusikateaduse erialale, kus bakalaureuse õpingute jooksul keskendus gregooriuse laulu uurimisele. Praegu kirjutab ta muusikateaduse magistrantuuris uurimistööd muusikapsühholoogia valdkonnas, vaadeldes viiuldajate ja violamängijate esinemisärevust ja füüsilisi traumasid.

Evi Liivak – viuldajast imelaps kontserdilavadel ja Eesti trükimeedias 1930. aastatel

Greta-Liisa Aro

Käsitlen Eesti viulivirtuoosi Evi Liivaku (1924–1996) elu esimest 20 eluaastat. Lisaks analüüsin, miks ja kuidas omistati viuldajale imelapse staatus.

Annan ülevaate tema õpingutest ja kasvamisest jõukas, haritud ja kultuurihuvilises perekonnas, Liivaku kontserttegevuse algusaastatest ning tutvustan tema esinemiste kajastusi trükimeedias.

Uurimuse allikateks on Evi Liivaku ja Aleksander Joonase fondid Eesti Teatri- ja Muusikamuuseumis, 1930. aastate ja 1940ndate esimese poole ajakirjandus ning lähedaste mälestused.

***Greta-Liisa Aro** on muusikauuringute- ja korralduse I kursuse tudeng.*

Pianist Hilja Saarne elu ja kontserttegevus rootsieestlaste kogukonna peegeldusena

Carolin Karo

Hilja Saarne (12.05.1911–14.01.2001) oli Eesti pianist, kes alates 1944. aastast tegutses Rootsis. Saarne sündis Võrus ning sai seal Peeter Laja juhendamisel nii klaveri- kui ka orelitunde. Hiljem jätkas ta õpinguid Tartu Kõrgemas Muusikakoolis (1929–1933) Adele Brosse ja Tallinna

Konservatooriumis (1933–1935) Artur Lemba klaveriklassis, samuti täiendas ta end Viinis ja Budapestis. Kontserttegevust alustas Hilja Saarne juba õpingute ajal (märkimisväärse osa tema professionaalsest tegevusest moodustasid esinemised Riigi Ringhäälingus, mille kaudu jõudis ta palju laiema publikuni kui vaid tavaformaadis kontserte andes).

1944. aastal põgenes Saarne koos abikaasa ja tütreaga Rootsi. Esmalt peatuti suurema kultuuritegelaste seltskonnaga Stockholmis ja sealt edasi mindi Göteborgi. Esiialgu elasid paljud eestlastest muusikud, tantsijad ja näitlejad koos ning rootsieestlaste kristlik noorteühing korraldas neile esinemisi, mis sisaldasid nii muusikalist, tantsulist kui ka sõnalist osa, publikuks olid teised eestlased.

1950. aastatel sai alguse Hilja Saarne pikaajaline koostöö Göteborgi sümfooniaorkestri tšellorühma kontsertmeistri Guido Vecchiga (1910–1997), duona tegutseti 1994. aastani. Nelja ja poole aastakümne vältel esitati Hilja Saarne sõnul ilmselt kõik teosed, mis tšellole ja klaverile kirjutatud on. Kontsertreisid viisid neid ka kaugemale, näiteks Austriasse ja Itaaliasse. Olulisel kohal duo repertuaaris oli eesti muusika, sealhulgas esitati ka uudisloomingut. Guido Vecchi oli nõus mängima sageli ka väliseesti kogukonna üritustel, sealjuures ta nende esinemise eest tasu ei soostunud võtma. Samuti on duo Hilja Saarne-Guido Vecchi teinud Rootsi Raadio jaoks 67 salvestust.

Kuigi Hilja Saarne elukäik tundub omas ajas küllaltki tavaline, oli siiski eriline, et tal õnnestus oma erialase tegevusega sellisel tasemel jätkata (näiteks teise maailmasõja ajal Rootsi põgenenud Hilma Nerep ja Valentine Riives sellist tuntust ei pälvinud). Samas ei ole tema tegevus saanud nii

palju tähelepanu, nagu võiks (rohkem tuntakse näiteks Käbi Lareteid). Saarnet võib näha kui eestlaste kogukonna sidujat, mistõttu tahan oma ettekandes pöörata tähelepanu just tema Rootsi-perioodile – ta esines sageli eesti kultuuri festivalidel, väliseestlastest heliloojad kirjutasid talle muusikat ja üleüldse oli eesti muusikal tema repertuaaris oluline koht.

Carolín Karo õpib praegu paralleelselt Eesti Muusika- ja Teatriakadeemias ja Stockholmis Kuninglikus Muusikaakadeemias. Muusikateaduses on ta keskendunud pianismi uurimisele. Carolini huvitab üleüldiselt Eesti diasporaa, aga eriti põnevaks peab Rootsi ja Kanadasse põgenenud muusikute saatust ja identiteeditunnet, mis on teemana kahetsusväärset vähe tähelepanu saanud.

Metodoloogilisi arusaamu tajutud kaasaegse posttonaalse orkestrimuusika struktuuralse muusikalise pinge kognitiivseks analüüsiks

Gerhard Lock

Ettekanne esitleb metodoloogilisi arusaamu, mis on asjaomased minu lõppfaasis doktoritöö üldse eesmärgi jaoks: ettepanek mudeli-põhiseks rist-ala lahenduseks (COSM: Cognitive Octagonal Slice Model) analüüsima muusikalist pinget inimese kogemusliku (taju puudutava ja kognitiivse) reaktsioonina kasutades kuuldelisi ja visuaalseid taju ja kognitsiooni printsiipe (impulsid kui muutmise hetked muusikalistes sündmustes, väljapaistvus, gestalt) täiustamaks kaasaegse posttonaalse

orkestrimuusika mõistmist Erkki-Sven Tüüri (s 1959) loomingu näitel. See doktoritöö rakendab empiirilisi meetodeid, mis võimaldavad kuulajatel (tajutestides osalejatel) reageerida keskkonnana käsitletud muusikale intuiivselt ja kognitiivselt analüüsimaks muusikalist pinget ja muusikalisi sündmusi (eeldades vaike- ja ad hoc teadmisi muusikalise vormi arengu ning muusikaliste parameetrite kohta üldiselt). Järgmised mõisted on doktoritöös asjaomased: üldine pinge, muusikaline pinge, strukturealne muusikaline pinge, selle taju, selle kognitiivne ja narratiivne analüüs väljapaistvuse nähtuse (salientsi) kaudu. Ma kategoriseerin oma doktoritööd kognitiivse teadusvaldkonda kuuluvaks ja sellel on sarnasusi nn immanentse (seesmiselt omase) kognitiivse muusikaanalüüsiga (Chouvel 2014). Sellest johtuvalt tekib vajadus parendada vahetu kogemuse mõistmist rist-ala tasandil – milleks on narratiivsus. Narratiivsust saab mh mõista vahendajana taju ja kognitsiooni vahel (Gruhn 1992). Doktoritöös olen sarnaselt Cliftonile (1975) huvitatud oma vaatlusobjekti (muusika, muusikaline pinge) “olemusviisist” kasutades “teaduslikku teadvuse” lähenemisviisi (mis eristub “intuiivsest teadvusest”, Clifton 1975: 71) selle läbi, et muuta vaatlusobjekti andmeteks, mida saab võrrelda, koordineerida ja kvantifitseerida. Mind huvitab, kuidas muusika ja muusikalise pinge kogemusele ning “olemusviisi” otsingutele saab läheneda metodoloogiliselt küsides, millised on olemuslikud elemendid/parameetrid ning millised on kuulajate strateegiad. Kui Clifton käsitleb intuiivset ja teaduslikku lähenemist võrdsetena (loomulikult arvestades konteksti ja eesmärkidega), peavad Broman ja Engebretsen (2007) teaduslikku mõtlemist siiski usaldusväärsemaks kui nn ad hoc subjektiivsust. Cliftoni (1975: 74) järgides pean sobitama Tüüri kaasaegse posttonaalse orkestrimuusika ainulaadsuse “põhjendatust”

(substantiation) ühelt poolt (muusikanalüüsi kaudu) selle muusika kui ainulaadse objekti või sündmuse taju ja kognitsiooni olemuslike ja üldiste põhjuslike tingimustega teiselt poolt selle läbi, et üle kanda selle “objektsust” n-ö puhasteks funktsionaalseteks suheteks (andmekogumismeetodite TEDEA: Tension Design Experimental Apparatus ja COSMi abil). Teadusliku lähenemisviisiga ilmuvad filosoofilised, mõõtmispõhimõttelised ja selgitusega seotud küsimused, mis on mh seotud “otse”-taju ja kognitsiooni probleemidega (“teaduslik teadvus”) mis eristuvad muusika kuulamisest kui tervikkogemusest (“intuiitiivne teadvus”). Selle ettekande ühe järelmina pakun oma ‘Tajutud struktuuralse muusikalise pinge’ (TSMP) kaheosalist määratlust (esvalt tutvustatud eesti keeles, Lock 2022), milles on ühendatud muusikateooria ja muusikapsühholoogia, taju, kognitsiooni ja narratiivsuse konteptsioonid toetamaks empiiriliste tulemuste mõistmist.

Gerhard Lock on Saksamaal sündinud ja Eestis elav muusikateadlane ja helilooja, pedagoog, toimetaja, korraldaja ja muusik. Ta õpis viiulit Weimaris ja muusikateadust Leipzigi Ülikoolis. 2004. aastal omandas MA teaduskraadi Eesti Muusika- ja Teatriakadeemias muusikateaduse alal, magistritöö “Muusikaline materjal ja selle käsitus Lepo Sumera Viiendas sümfoonias” pälvis I preemia Haridus- ja Teadusministeeriumi korraldatud üliõpilaste teadustööde riiklikul konkursil (2004). Aastast 2008 on Gerhard Lock EMTA muusikateaduse doktorant (teemaks pingedisain nüüdismuusikas, juhendaja prof. Kerri Kotta). Ta töötab alates 2005. aastast Tallinna Ülikoolis, alates 2015. aastast TLÜ BFMi koosseisus.

Eesti naisheliloojate retseptsiooni muutumisest ajalehe Sirp näidetes

Maarja Malmet

Keskendun Eesti naisheliloojate retseptsioonile aastatel 1998 ja 2022 ning uurin, kas ja kuidas on muutunud naisheliloojate kuvand, võrreldes värskest taasiseseisvunud ühiskonda tänapäevaga. Eesti ühiskond on viimase 20 aasta jooksul palju muutunud – oleme jõudnud postsovetlikust üleminekuühiskonnast stabiliseerumiseni, ühiskond on liberaalsem, samuti võtavad naised ühiskondlikus elus kaalukaid, vastutusrikkaid rolle. Seetõttu oleks huvitav vaadelda, kuidas on ühes ühiskondlike arengutega muutunud naisheliloojate kujutamine meedias. Selleks analüüsin, kuidas on kaasajal muutunud soolisuse kajastamine retseptsioonis võrreldes esimese taasiseseisvusaegse kümnendi meediaga. Allikatena kasutan 1998 ning 2022 ajalehe Sirp väljaandeid ning materjali analüüsides toetun kvalitatiivse sisuanalüüsi meetoditele.

Maarja Malmet on Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia muusikauuringute ja -korralduse eriala bakalaureuse tudeng ning tulevikus soovib pühenduda just muusika korralduse suunale.

Naislauljate kuvandi muutumine taasiseseisvunud Eesti peavoolu popmuusikas

Lisete Velt

Uurin, kuidas on muutunud eesti naispopartistide lavakuvand 30 aasta vältel. Selleks analüüsin kuue eesti naisartisti kuvandit kolmel kümnendil valminud muusikavideote või nende puudumisel telesaadete salvestiste põhjal. Samuti vaatlen, mil määral resoneerib naislauljate muutunud imago laiemate sotsiaalsete arengutega postsovetlikust üleminekuühiskonnast sotsiaalsele stabiliseerumisele uuel sajandil. Uurimistulemused asetan lisaks lokaalsele ka globaalsesse konteksti, sest üleilmsed popmuusika trendid on tugevalt mõjutanud ka eesti artiste. Uurimistöö kuulub muusikasotsioloogia valdkonda ning paigutub soouurimuslikku teooriaase. Töös kasutan kvalitatiivseid uurimismeetodeid ning keskendun audiovisuaalsete aspektide – muusika, teksti ja visuaali – kontekstitundlikule analüüsile.

Lisete Velt on Klassikaraadio toimetaja, keda on õpingud Eesti Muusika- ja Teatriakadeemias muusikateaduse erialal suunanud muusikast mõtlema ja rääkima.

Muutuv fännikogemus: vanemate ja laste põlvkondlik subkultuurne muusikaline kommunikatsioon

Anita Maasalu

Muusikal on võime luua luua sarnaste väärtushinnangutega inimeste vahel ühtekuuluvustunnet. Kuna 20. sajandi teisest poolest on paljud muusikastiilid jäänud aktuaalseks aastakümnete vältel, saame ühtekuuluvust tunnistada ka erinevate põlvkondade vahel sama subkultuuri piires, kelle jaoks konkreetsed žanrid võivad siiski kanda ideoloogiliselt täiesti erinevaid tähendusi. See omakorda illustreerib hästi nihkeid, mis toimuvad aja jooksul subkultuuri siseses kollektiivses mälus, ning popmuusika peegeldab muutuseid identiteedipoliitikas globaalsete ja lokaalsete sotsiaalsete muutuste valguses. Kui nõukogude ajal iseloomustasid subkultuursetel identiteedil põhinevaid rühmi suhteliselt ranged piirid, siis alates nullindatest on piirid – rahvuslikud, subkultuursed, põlvkondlikud – muutunud hajusamaks.

Käesoleva uurimistöö eesmärk on uurida subkultuurset fännikogemust põlvkondlikust perspektiivist. Minu hüpoteesi kohaselt on uus sajand toonud veel ühe olulise nihke – erinevalt eelnevatest aastakümnetest, mõjutab vanemate subkultuuriline taust palju enam nende laste subkultuurilise kuuluvuse valikut. Seetõttu plaanin uurimistöös keskenduda põlvkondlikule kommunikatsioonile ning minu uurimisküsimused on: milline on subkultuuri sisene põlvkondlik kommunikatsioon ehk kuidas on subkultuurilise taustaga vanemad mõjutanud oma laste subkultuurilisi valikuid ja muusikamaitset; b) millist

tähendust omistavad eri põlvkondade esindajad sama subkultuuri muusikale ja võtmeteostele ning kuidas väljendub nende subkultuursetes muusikaeelistuses identiteedipoliitika; c) milline on subkultuuri kuulumise ja vastava muusika kuulamise mõju inimeste emotsionaalsele heaolule.

Anita Maasalu on Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia magistrant. Praegu kirjutab ta magistritööd subkultuursetest fännikogemusest Eestis eri põlvkondade vaatenurgast. Töö juhendaja on Brigitta Davidjants ja see on osa viieaastasest uurimisprojektist "Subkultuurse (pop)muusika mõju 21. sajandi Eesti noorte ideologiseerumisele ja vaimse tervise näitajatele". Varem on Anita kirjutanud bakalaureusetöö Eesti esimese kutselise naissoost organisti, helilooja ning koorijuhi Miina Härma kuvandist kohalikus meedias. Lisaks õpingutele töötab Anita toimetajana Eesti Riiklikus Sümfooniaorkestris.

Depeche Mode'i fanzine'id 1990. aastate Eesti ja UK fännikogukondades

Maria Helena Vain

Oma teises proseminaritöös vaatlen 1990. aastate popmuusikute fännikogukondade omaalgatuslikke fänniajakirju ehk fanzinesid (zinesid), täpsemalt 1980. aastatel alustanud Inglise rokkbändi Depeche Mode'i UK-s ning Eestis tegutsenud fännibaaside zinesid. Vaatlen, kuidas need fännibaaside olemust ning hoiakuid peegeldavad ning milline roll oli

zinedel muusika fännikogukondades internetieelsel ajastul. Töö eesmärk on võrrelda popmuusika zinede funktsiooni 1990ndate Eesti ning UK fännimaastikul. Allikatena kasutan Eesti Depche Mode'i fännklubi (EDMFK) ajalehte (ilmus 1992–1995) ning Depeche Mode'i UK zine Bong (ilmus vahemikus 1988–2022), mille uurimisel keskendun 1992. aasta numbritele. Uurimismeetodina teen zinedele kvalitatiivset sisuanalüüsi ja kontekstianalüüsi.

POSTERETTEKANDED

Lääne klassikalise laulustiili lauljate ja hääleseadjate meetodid teksti arusaadavuse parandamiseks

Veeda Kala

Lääne-Euroopa klassikaline laul on küllalt pikaajaline kultuurinähtus ja -traditsioon, mis evib endas nii meloodia kui teksti, et anda edasi tähendust. Sellegipoolest osutub kuulajate jaoks sageli lauldud tekstist arusaamine väljakutseks. Vaatamata arvukatele Lääne-Euroopa klassikalisele laulule ja selle tehnikale keskendunud väljaannetele, leidub sellele probleemile keskendunud teaduslikke käsitlusi võrdlemisi vähe ning needki jäävad pigem teoreetiliseks ja kirjeldavateks. Antud uurimistöös püütakse teada saada, kuidas töötavad klassikalised lauljad laulu tekstiga ning millisel määral ja kuidas selge artikulatsiooni arendamisega? Selleks,

et seda saavutada viiakse läbi poolstruktureeritud intervjuud, 10 professionaalse klassikalise lauljaga Eestist ja 10 Saksamaalt ning vaadeldakse tunde ja meistriklasse. Esialgset leiud näitavad, et kõigepealt õpivad lauljad selget teksti hääldust lavakõne tehnikatega ning seejärel püüavad, lauldes nõutaval kõrgusel, võimalikult sarnast efekti saavutada katse-eksitus meetodil, abiks kogemustega kõrvalt kuulaja. Saadud informatsioon annab olulise sisendi edasisteks uurimusteks antud probleemi olemuse mõistmisel ning lahenduse võimaluste otsimisel.

(Veeda Kala on antud uurimuse esimene autor, kes kujundab ja viib uurimust läbi. Marju Raju on Veeda Kala doktoritöö juhendaja, kes seda protsessi nõustab ja üle vaatab.)

Veeda Kala on Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia

doktorant-nooremteadur ning uurib muusikapsühholoogiat. Tema jaoks on oluline, et uurimustel oleks praktiline väärtus ning need teeksid kellegi elu paremaks. Kuigi Veeda jaoks on kõik, mis puutub inimese ja muusika vahelistesse suhetesse põnev, huvitav teda enim see, mis puutub ajutegevusse.

Valikharjutuste mõju vaimsete blokkide ületamisele. Teoreetilised seisukohad ja uurimistöö plaan

Jelizaveta Bukina

Magistritöös „Valikharjutuste mõju vaimsete blokkide ületamisele“ (Influence of selective exercises on overcoming mental blocks) kavatakse uurida, milline mõju on teatud harjutustel klaverimängijatel tekkinud psüühilistest tõketest vabanemisele. Tähelepanu keskel on töö psühhosomaatikaga.

Paljudel interpreetidel tekivad omapärased mõttelised „müürid“, mis on teatud hirmude või traumade tagajärg. Need kartused võivad olla alateadlikud ning sellepärast raskelt ületatavad. Nt kui interpreet otsustab värskendada mälus varem õpitud pala võib juhtuda nii, et, vaatamata selle aja jooksul ilmselgelt edasi arenenud oskustele, tal tekivad täpselt samad tehnilised probleemid. Küsimus pole enam füüsilises võimetuses, mis alguses põhjustas neid probleeme ning nõudis erilist tähelepanu ja harjutamist, vaid tema mõtlemises.

Uurimisküsimusena huvitab autorit, kuidas ületada interpreedil välja kujunenud vaimset blokki ning asjaolusid, mis põhjustavad selle tekkimist (nt. traumaatiline kogemus, hirmud, negatiivsed mõtted, madal enesehinnang jne). 2023. sügissemestril planeeritakse läbi viia empiiriline uuring, mis koosneb hingamis-, lõdvestus-, venitusharjutustest ja enesehinnangu harjutustest, mida pakub kognitiiv-käitumuslik teraapia. Tähtsaks peetakse ka positiivse psühholoogia lähenemist, mida antud töös

käsitletakse üldise toetava raamistikuga. Töö läbiviimiseks taotletakse luba EMTA eetikakomiteelt.

Välja töötatud meetodit palutakse katsetada 3–5 uuringus osalejal, kes 2 nädala jooksul igapäevaselt valikharjutusi rakendavad ja täidavad elektroonilist päevikut. Konverentsil esitav posterettekanne annab ülevaate planeeritava uurimuse teoreetilistest seisukohtadest.

Jelizaveta Bukina on Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia muusikateaduse 1. kursuse magistrant, kelle magistritöö teema käsitleb klaverimängijate vaimseid blokke. Jelizaveta Bukina on lõpetanud EMTA bakalaureuseõpingud pianistina ning töötab klaveriõpetajana. Lisaks muusikapsühholoogia teemadele huvitub ta ka kirikumuusika uuringutest.

Muusikahuumor. Juhtumiuuring FB meemilehe Daily Poirot põhjal

Marju Raju

Ühiskonnaelu peegeldav igapäevahuumor on leidnud tee internetti, kus see levib nii pildiliste-, tekstiliste- kui ka heliliste meemidena. Posterettekandes tutvustan oma 2017. a loodud Facebooki eestikeelsel meemilehel Daily Poirot (DP) ilmunud muusikateemalisi postitusi ja lehe jälgijate reaktsioone nendele. DP sai loodud eelkõige minu sõpruskonna lõbustamiseks, kuid on praeguseks kogunud umbes 1300 fänni ning iga postituse levivus (reach) on 500-1700 inimese hulgas, kellest tujukujuga

(emoji) reageerib postitusele keskmiselt aga umbes ainult 10%. Kuigi DP kajastab väga erinevaid teemasid, on muusika ja eriti Eurovisiooni-teemalised postitused lehe jälgijate erilisteks lemmikuteks, mida kajastab suurem reaktsioonide ja edasijagamiste arv. Ettekandes analüüsin reaktsioonide põhjuseid. Ilmselt on muusikameemide puhul tegemist “turvalisema” valdkonnaga, kui näiteks poliitilised meemid, mille osas tunnetatakse suuremat privaatsusevajadust, sest avalikul lehel olevad reaktsioonid on näha ka teistele.

***Marju Raju** töötab EMTAs õppejõu ja teadurina. Muusikapsühholoogina on tema huvi alati inimesel. Marju osaleb erinevates uurimisprojektides ja juhendab tudengite uurimistöid. Selle ettekandega seotud uurimuses huvitub ta sellest, miks meile meeldib muusika teemaline huumor ja mida teadlased läbi selle inimeste ja ühiskonna kohta järeldada saaksid.*

Muusika ainekava lähtealused Tallinna Muusika- ja Balletikooli Mudilaste Muusikastudio näitel

Kristina Haavamägi

Magistritöö eesmärk on välja töötada muusika ainekava lähtealused Tallinna Muusika- ja Balletikooli Mudilaste Muusikastudio (MuM) 6–7-aastastele lastele arvestades juhtkonna ja õpetajate ootusi ning 6–7-aastaste laste loomupärast arengut. Uurimisprobleem tõusetub

asjaolust, et MuM-il puudub ainekava mida järgida ning kaardistamata on juhtkonna ja õpetajate ootused muusika ainekavale.

Uurimisküsimused on järgmised:

1. Millised on õpetajate ootused kooli sisseastuvate õpilaste muusikalistele võimetele?
2. Millised on juhtkonna ootused eelkooliealiste muusika ainekavale?
3. Millised on õpetajate hinnangud sisseastumiskatsetel osalenud laste muusikalistele võimetele?

Uurimuse läbiviimiseks rakendasin juhtumiuuringut, uurimisinstrumentideks olid poolstruktureeritud intervjuud, küsimustik ning dokumendianalüüs ja andmeid analüüsisin kvalitatiivselt ja kvantitatiivselt. Tulemustes selgusid ootused MuM eelkooliealiste ainekavale, millest tõusis enim esile vajadus ettevalmistuseks muusika süvaharidusega koolis õppima asumiseks. Oluline on arendada õpilastel rütmitaju, meloodilist kuulmist, muusikalist mälu ja laulmisoskust ja tutvustada elementaarseid muusikateoreetilisi teadmisi.

Kristina Haavamägi sündis aastal 1991. Tallinnas ja omandas põhikooli ja gümnaasiumihariduse Vanalinna Hariduskolleegiumis (VHK) aastatel 1999–2011. Ta on õppinud VHK muusikakoolis 12 aastat Ene Naela juures klassikalist klaverit, laulnud 12 aastat Vanalinna Muusikamaja Tütarlastekooris ja õppinud gümnaasiumis muusikaharus jazz-laulu eriala Anu Aimla juhendamisel.

2011–2016 aastal elas ja töötas ta Hispaanias inglise keele akadeemias Kids&Us ning hiljem värskelt avatud Kids&Us Santa Perpetua koordinaatorina.

2016–2018 naasis ta Eestisse ja töötas Tallinna Euroopa koolis (TES) 1. ja 2. klassi õpetaja assistendina.

2019–2021 õppis ta Eesti Muusika- ja Teatriakadeemias (EMTA) bakalaureuse muusikapedagoogika erialal, mille lõpetas cum laude.

2021-2023 õppis ta Tallinna Ülikooli ja EMTA ühisõppekaval muusikaõpetaja magistris, mille lõpetab see kevad. Ta on osalenud erinevatel muusikahariduse konverentsidel ja foorumitel Eestis ja välismaal.

Ülikooliõpingute kõrval töötab ta lasteaia muusikaõpetaja, mudilaskoori dirigendi, Tallinna Muusika- ja Balletikooli (MUBA) mudilaste muusikastuudio õpetajana ja teadusstuudios teadussessioonide juhendajana.

Nõukogude võimu muusikalisest kriitikast J.M.K.E. albumi “Külmale maale” näitel

Brigitta Davidjants

Kui veel 1980. aastate keskpaigas oli punkarite kiusamine Eestis tavaline, siis kümnendi lõpuks oli pungist saanud etableerunud subkultuur ning perestroika ja vabanemise ebaametlik soundtrack. Üks reljeefsemaid muusikalisi näiteid turbulentsete aastate meeleoludest on ansambli J.M.K.E. album “Külmale maale” (1989). Punklugude tekstides jõuab poeesia sageli viimistletud moel kokku poliitikaga ning muusika ja tekst

astuvad dialoogi kultuuriga, mis on nad tootnud. Ka “Külmale maale” näol on tegemist sügavalt iroonilise Nõukogude võimu kriitikaga, reaalses ajalooteelje stalinismist ja sõja-aastatest perestroikani. Patsifistliku alltekstiga “Mu vanaisa oli desertöör” väljendab sõja eest põgenenud meeste perspektiivi, “Elab veel Beria” meenutab Stalini-aegseid kuritegusid, “Tbilisi tänavad” kirjeldab perestroika aegseid sündmusi Gruusias, kus Nõukogude armee ajas vägivaldselt laiali võimuvastase demonstratsiooni ning “Käed üles Virumaa!” peegeldab fosforiidiliikumise meeoleolusid. Samuti kõlab albumil laulva revolutsiooni aegse Eesti klassikasse kuuluv “Tere perestroika”. Album peegeldab tugevalt lokaalseid popmuusika traditsioone, ent sobitub laiemalt ka globaalse hardcore pungi liikumisega, millele on omane tugev päevapoliitilisus ja rahumeelsus. Oma ettekandes analüüsingi J.M.K.E. albumil leiduvaid narratiive ja ajalookajastusi, keskendudes tekstiga paralleelselt muusikale. Võttes appi diskursuse ja muusikaanalüüsi, vaatlen subkultuuride uuringutele ja mälu-uuringutele tuginedes, kuidas väljenduvad mälu ja mäletamine laulutekstides ning mil moel peegelduvad Nõukogude tsensuuri tingimustes loodud tekstides autorite mälestused ajaloolistest sündmustest.

Brigitta Davidjants on muusikateadlane, kes armastab üle kõige kirjutamist, hoolimata formaatidest. Eriti huvitavad teda vähemustemaatika ja marginaliseeritud identiteetidid alternatiivses muusikaelus.